

Zbigniew Wichrowski, Stanisław Hoczyk

Kraśnik, woj. lubelskie

Informator Archeologiczny : badania 22, 130-131

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

w Kielcach. Drugi sezon badań. Relikty obronnej rezydencji Lisów (XIV-XV w.).

Skoncentrowano uwagę na rozpoznaniu większego członu założenia obronno-rezydencjalnego. Przecięto go ciągiem 24 wykopów wąskoprzestrzennych, o łącznej powierzchni 175 m². Uzyskano w ten sposób przekrój nawarstwień majdanu i obwodu obronnego, składającego się z fosy i ziemnego wału. Szerokość fosy wynosiła po stronie zachodniej 17 m, a po wschodniej 13 m. Podstawa znacznie zniwelowanego współcześnie wału miała 10-11 m szerokości. Nasyp nie posiadał wewnętrznej konstrukcji wzmacniającej. Analiza nawarstwień majdanu skłania do przypuszczeń, iż jego zabudowa mieszkalna, składająca się wyłącznie z drewnianych budowli, koncentrowała się w partii południowo-wschodniej. Nie uzyskano nadal wystarczających danych do jej rekonstrukcji. Temu zagadnieniu zostanie poświęcona uwaga w przyszłorocznych eksploracjach.

Rozpoznananiu morfologii i stratygrafii obiektu służyło również wykonanie 142 odwiertów, pogrupowanych w 6 ciągach przebiegających w kierunku E-W.

W wyniku badań uzyskano bogaty zespół ruchomych zabytków, potwierdzający prawidłowość wyznaczonych dotychczas ram chronologicznych funkcjonowania obronnego założenia (2 poł. w. XIV - koniec w. XV). W jego skład wchodzi, prócz licznych ułamków naczyń glinianych i kości zwierzęcych, 3 ostrogi z gwiaździstymi bodźcami, fragment strzemięcia, orzech kuszy, 3 groty bełtów, cylindryczna kłódka, topór, fragment kopaczki, duży klucz do zamka oraz 335 innych zabytków metalowych, przeważnie gwoździ.

Szczegółowa kwerenda w średniowiecznych źródłach pisanych podbudowała dowodowo tezę, iż fundatorami i mieszkańcami obronnej rezydencji była jedna z rodzin możnowładczego rodu Lisów.

Dokumentacja, zabytki i sprawozdania znajdują się w WOA-K w Kielcach.

W przyszłym roku planowane jest zakończenie badań.

Kraków - Stare Miasto

Muzeum Archeologiczne w Krakowie

Badania prowadził mgr Marek Cwetsch. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Krakowie. Osadnictwo późnośredniowieczne i nowożytne.

Pl. Wiosny Ludów (wyk. X, Xa).

W wykopach instalacyjnych odkryto dalsze fragmenty kamiennych murów kościoła Wszystkich Świętych.

Odstonięto i udokumentowano:

1. Lico południowo-wschodniego cokołu i partii fundamentowej prezbiterium kościoła na przestrzeni 2,5 m (gl. 80-180 cm od ob. pow.). Cokół wykonany z dwu warstw ciosów wapiennych profilowanych dł. 62-85 cm, wys. warstw 32 i 36 cm.

2. Przekrój wschodniego muru ogrodzeniowego kościoła (kam. cegl.), korona muru na gl. 10 cm od ob. pow., grub. muru 80-90 cm. Mur zbudowany z drobnych warstw Kam. wap. i cegieł.

Pl. Wiosny Ludów - Jezdnia (wyk. XI).

W wykopie odkryto na głębokości 170-200 cm od ob. pow. bruk kamienny na podsypce piasku. Poniżej zaobserwowano ślady średniowiecznej warstwy kulturowej (polepa, spaleniźna, węgle drzewne). Wydobyto ułamki naczyń średniowiecznych, ułamki drewna, szczątki skóry.

Materiały i dokumentacja z badań przechowywane są w Dziale Krakowa Przedlokacyjnego Muzeum Archeologicznego w Krakowie.

Kraków - Stare Miasto - patrz wczesne średniowiecze

Kraków - Opatkowice, st. 5 i 6 - patrz okres wpływów rzymskich.

Kraków - Wawel - patrz wczesne średniowiecze.

Kraśnik,
woj. lubelskie

Muzeum Regionalne w Kraśniku

Badaniami kierował mgr Zbigniew Wichrowski. Konsultant dr Stanisław Hoczyk. Finansowało Muzeum Regionalne w Kraśniku oraz Urząd Miejski i Regionalne Stowarzyszenie Miłośników Kraśnika. Drugi sezon badań. Dwór średniowieczny.

Kontynuowano prace rozpoczęte w 1987 r. na terenie wzgórza zamkowego - siedzibie dawnych właścicieli Kraśnika. Złożono 6 wykopów o łącznej powierzchni 70 m² w południowej części zamczyska. Uchwycono pozostałości dworu pochodzącego z drugiej fazy zabudowy zamczyska. W wykopach odkryto steń wylotną z fragmentarycznie zachowaną posadzką

z kwadratowych cegiełek o długości boku 16-17 cm i grubości 5-6 cm, oraz pomieszczenie przylegające do niej od strony północno-zachodniej. Był to budynek prawdopodobnie na rzucie prostokąta, drewniany, posadowiony na podmurówce z bloków piaskowca, kamieni wapiennych i cegły "palcówki". Podmurówkę zlokalizowano tylko w centralnej części obiektu, w pomieszczeniach zawierających urządzenia ogrzewcze. Pomieszczenia poboczne posiadały podwalny dębowe posadowione bezpośrednio na ziemi. Dwór można datować na podstawie zabytków ruchomych na przełom XV i XVI w. Liczne ślady spalenizny świadczą o zniszczeniu dworu wskutek pożaru.

Po spaleniu dwór został rozebrany do poziomu podwalin i podmurówek, a następnie zasypywany ziemią pochodzącą prawdopodobnie z pogłębiania fosy. Na tak zniwelowanym po raz drugi terenie pobudowano, zapewne w początku XVI w. następny dwór, całkowicie drewniany. W 1988 r. odsłonięto fragment dziedzińca utwardzonego zaprawą wapienną, wylaną na warstwie niwelacyjnej gruzu ceglanego. Nie odkryto dotąd budynków związanych z tą ostatnią fazą zaścienia zamczyska. Można ją łączyć z opisem znanym z XVII-wiecznych inwentarzy.

Wykop zlokalizowany w południowo-wschodnim narożniku zamczyska odsłonił wysoki słupek zbudowany z ciosów wapiennych, piaskowca i cegły "palcówki", na fundamencie z kamieni granitowych, analogicznie do odkrytych w roku ubiegłym. Potwierdza to palisadowy charakter umocnień na całym obwodzie krawędzi zamczyska.

Z zabytków ruchomych odkryto 1 monetę - srebrny szeląg Albrechta Pruskiego z 1530 r., fragmenty naczyń glinianych (wyklejono całkowicie 1 dzbanek) i szklanych, fragmenty uprzęży końskiej, sprzączki żelazne do pasa oraz liczne gwoździe i haki żelazne.

Materiały i dokumentację złożono w Muzeum Regionalnym w Kraśniku.

Przewiduje się kontynuację badań.

Lubiąż, gm. Wołów,
woj. wrocławskie

Wojewódzki Ośrodek Archeologiczno-Konserwatorski we Wrocławiu

Badania prowadziła mgr inż. arch. Ewa Łużyńska. Konsultant: prof. dr hab. Edmund Małachowicz. Finansował WOA-K we Wrocławiu. Pierwszy sezon badań. Ratownicze badania inwentaryzacyjne browaru i piekarni z XII - XX w.

Najokazalszym budynkiem gospodarczym klasztoru cysterskiego w Lubiążu jest budynek dawnego browaru i piekarni. Jest on położony w południowo-zachodniej części wzgórza klasztornego. Pierwsze wzmianki o wzniesieniu tych obiektów gospodarczych pochodzą z 1404 i 1452 r. Najstarszy przekaz ikonograficzny datowany jest na poł. XVIII w.

W związku z remontem tych obiektów prowadzono nadzór robót budowlanych i wykonano inwentaryzację zachowanych reliktów z siedmiu faz budowlanych.

I. Pod koniec XII w. w czasie budowy pierwszego cenobium cysterskiego w Lubiążu, założono budynek gospodarczy o wymiarach 11,5 x 6,6 m. Przetrwała piwnica tego założenia wzniesiona z cegły o układzie wendyjskim.

II. W pierwszej połowie XIII w. dobudowano do południowo-wschodniego narożnika kuchnię o wymiarach 6,5 x 5,5 m krytą sklepieniem stożkowym.

III. W drugiej połowie XIII w. do kuchni dobudowano od strony zachodniej budynek gospodarczy o wymiarach 8,3 x 10,8 m częściowo podpiwniczony. Piwnica była sklepią kolebą ostrołukową.

IV. W XIV - XV w. nastąpiła przebudowa wnętrza istniejących trzech budynków, dowodem tego jest wymiana południowej ściany budynku z końca XII w.

V. W latach 20-tych XVIII w. włączono relikt zniszczonych pożarem budynków średniowiecznych w obręb budowli nowożytnej. Wzniesiono dwukondygnacyjny, nakryty podwójnym dachem trzynastoosiowy budynek.

VI. Całkowita przebudowa obiektu w początkach XIX w. Budynek wydłużono na zachód, przebudowano wnętrza, zwiększono ilość kondygnacji, oblicowano elewacje.

VII. Na początku XX w. zmieniono niektóre ściany działowe, zagruzowano część piwnic, wymieniono niektóre sklepienia na stropy.

Badania będą kontynuowane.

Mała Nieszawka, gm. Wielka
Nieszawka, woj. toruńskie,
st. 1

Muzeum Okręgowe Oddział Archeologii w Toruniu

Badania prowadziła mgr Romualda Franczuk, przy współpracy mgr Romana Domagały. Finansował WKZ w Toruniu. Jedenasty sezon badań. Relikty zamku pokrzyżackiego (XIV-XV w.).

Po rocznej przerwie kontynuowano badania na zamku, w skrzydle zachodnim, gdzie